

Problem med insekter och sjukdomar

Förbättra din kunskap om insekter och sjukdomar som kan påverka trädets hälsa och lär dig hur man kan diagnosticera problemen.

Insekter och sjukdomar kan hota trädets hälsa. Om du upptäcker avvikelser i ett trädets utseende bör du genast undersöka det. Genom att identifiera olika symptom och förstå deras orsaker kan du lyckas diagnosticera problemet och välja lämplig behandling.

Stress

För att må bra behöver växter tillräckligt mycket vatten och ljus och rätt mängd näringsämnen. För mycket eller för lite av något av det här kan göra växten stressad.

Träd hanterar miljörelaterad stress som skugga eller konkurrens om vatten och näringsämnen genom att anpassa sin utveckling efter resursernas tillgänglighet. Träd är vana att hantera stress i naturen, men inte sällan blir stressen de upplever i konstgjorda miljöer för svår, och då ökar risken att de skadas av insektsangrepp eller sjukdomar.

Diagnos

För att korrekt diagnosticera växters problem måste man vara grundlig i sitt tillvägagångssätt.

- 1. Identifiera växten.** Många insekter och sjukdomar angriper bara en viss art. Genom att identifiera arten kan man utesluta många olika alternativ
- 2. Leta efter mönster som avviker.** Jämför den drabbade växten med andra växter på platsen, särskilt individer av samma art. Skademönster som skiljer sig kan tyda på insektsangrepp eller sjukdom. Liknande mönster över ett stort område, och kanske på flera olika arter, tyder vanligen på fysisk överkan, dålig dränering, kemiskt orsakade skador eller på vädereffekter.
- 3. Undersök omgivningen noggrant.** Tomtens och omkringliggande marks historia kan avslöja många problem. De flesta levande patogener sprids relativt långsamt i ett område, så om en stor andel av växterna drabbas i princip över en natt är orsaken förmodligen inte en patogen eller insekt.
- 4. Undersök rötterna.** Rötter som är bruna eller svarta kan vara tecken på problem. Bruna rötter tyder ofta på att jorden är torr eller innehåller giftiga kemikalier. Svarta rötter tyder vanligen på alltför våt jord eller på att jorden innehåller organismer som får rötterna att ruttna.
- 5. Titta på stam och grenar.** Skador orsakade av väder, eldsvåda, redskap eller djur kan innebära vägar in i träd för patogener och organismer som skapar röta. Om trädet har stora skador kan det utgöra en fara för omgivningen.
- 6. Notera drabbade blads position och utseende.** Döda blad högst upp i trädet beror ofta på rotstress som orsakats av miljön eller på grund av skador från maskiner och andra trädgårdsredskap.

Vridna eller böjda blad kan tyda på virusinfektion, insekter som ätit på bladen eller exponering för bekämpningsmedel. Lövverkets storlek och färg kan säga mycket om en växts hälsa.

Sjukdomar

Tre saker krävs för att en sjukdom ska uppstå:

- en patogen (som orsakar sjukdomen)
- en växt mottaglig för patogenen i fråga
- en miljö som hjälper sjukdomen att utvecklas.

Hur mottagliga växter är för patogener varierar. Många sjukdomsförebyggande program fokuserar på användandet av växtvarieteter som är motståndskraftiga mot patogener. Sjukdomar kan delas in i två breda kategorier:

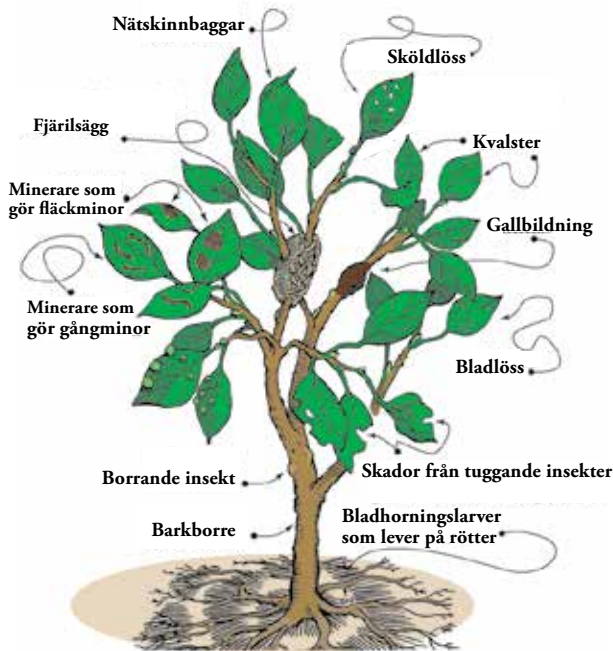
- Smittsamma sjukdomar, som orsakas av mikroskopiska levande organismer.
- Icke smittsamma sjukdomar, som går i arv eller har icke-parasitära orsaker.

Exempel på organismer som orsakar smitta är svampar, protozoer, virus och bakterier. Andra orsaker till problem för växter i stadsmiljöer är exempelvis jordkompaktering, näringsbrist, extrema temperaturer, vandalisering, föroreningar och fuktförändringar. Ibland kan dessa skador blandas ihop med sjukdomar och det är därför viktigt att ställa rätt diagnos, så att man kan sätta in rätt behandling.

Insekter

Vissa insekter kan orsaka skador på träd och buskar. I många fall är däremot insekterna mindre skadliga än de problem som orsakats av stress eller en patogen.

Det är viktigt att ha i åtanke att de flesta insekterna inte är skadliga utan i stället hjälper. De kan till exempel pollinera växter eller döda andra, skadliga, djurarter. Därför riskerar man att göra träd illa om man dödar insekter utan att ta hänsyn till deras funktion. Insekter kan delas in i tre kategorier utifrån hur de får i sig näring: tuggande, sugande och borrhande. Skadorna på växterna skiljer sig åt mellan de olika grupperna, vilket gör det lättare att ställa diagnoser.

Gnagande insekter äter växtvävnad som blad, blommor, knoppar, rötter och kvistar. Skador från sådana insekter är ofta ojämna eller förstörda bladkanter, skeletterade blad (där den gröna vävnaden ätits upp) och minerade blad (där insekter grävt gångar inuti bladen). Tuggande insekter kan vara skalbaggar, skalbaggs-larver, fjärils-larver och många andra sorters insekter.

Sugande insekter för in sin snabel i blad, kvistar, grenar, blommor eller frukt och suger upp saften inuti. Exempel på sugande insekter är bladlöss, ullsköldlöss, tripsar och dvärgstritar. Skador som orsakas av sådana skadedjur syns ofta som missfärgningar, slokande blad, vissnande blad, blad med prickar på, honungsdagg eller en allmän brist på vitalitet hos den påverkade växten.

Borrhande insekter lever under barken på träd. Vissa av dem dödar kvistar och huvudstammar när vuxna insekter äter eller när ägg kläcks och larver borrar sig in i stammen och sen utvecklas till fullvuxna individer. Andra borrhande insekter, som barkborrar, parar sig på eller nära barkens yta, och vuxna barkborrar lägger sedan ägg i tunnlår under barken.

Behandling

Behandlingsmetoden för ett visst problem beror på vilken art det rör sig om, hur omfattande problemet är, och en rad andra faktorer som har med lokala förutsättningar och lagar att göra. Kontakta alltid en ETW eller ISA Certified Arborist om du är osäker på vad problemet är eller hur det bör åtgärdas

Den här broschyren ingår i en serie publicerad av International Society of Arboriculture (ISA) som en del i deras program för konsumentinformation. Kanske kan någon av de andra vara av intresse för dig:

Beskärning av unga träd
Beskärning av vuxna träd
Fördelarna med träd
Hantering av träd som skadats vid byggnadsarbete
Identifiera riskträd
Köpa träd av hög kvalitet

Plantering av nya träd
Problem med insekter och sjukdomar
Mulcha på rätt sätt
Skötsel av vuxna träd
Träd ger mervärde
Träd och gräsytor

Undvik konflikter mellan träd och ledningar
Undvik skador på träd vid byggnadsarbete
Vad gör man efter en svår storm?
Val och placering av träd

Varför anlita en arborist?
Varför toppning skadar träd
Vård av träd och buskar

©2011 (1998, 2004) International Society of Arboriculture.

Framtaget av International Society of Arboriculture (ISA), en organisation utan vinstsyfte som stödjer forskning kring trädvård runt om i världen och som ägnar sig åt att sköta och bevara skugg- och prydnadsträd. Om du vill ha mer information, kontakta: ISA, P.O. Box 3129, Champaign, IL 61826-3129, USA.

Mejla frågor (engelska): isa@isa-arbor.com www.isa-arbor.com • www.treesaregood.org

www.isa-arbor.com • www.treesaregood.org